

GAZETA

MAZILILOR ȘI RĂZEȘILOR

BUCOVINENI.

==== Apare de două ori pe lună. ====

Abonamentul în țară :		Abonamentul în România și străinătate :	
Pe an	6 cor.—	Pe an	7 lei.—
Pe șese luni	3 cor.—	Pe șese luni	4 lei.—
Un număr 25 bani.			

==== Redacția și Administrația : Cernăuți, Str. Francisc 42. ====

In preajma alegerilor.

I.

Recomandăm călduros Răzeșilor din districtul electoral Vașcăuți-Stanești-Vijuița pe candidatul român, d-nul **Nico cav. de Vlad**, paroch în Nepolocăuț, și rugăm pe orice Român de bine, care are oarecari conexiuni cu alegătorii aceluși district, să stăruie din răspuțeri, ca d. Vlad să întrunească în ziua de 13 Iunie toate voturile Răzeșilor. Ucrainii caută să-l compromită pe d. Vlad, zicând că d-sa este „caѣap“, ceea ce însemnă la ei „prieten al muscalilor“. Aceasta este o scornitură, pentru a atrage asupra acestui candidat urmărirea din partea organelor administrative. Avis tuturor acelora, căror împrejurările le dau putință de a îndruma și sfătui pe alegătorii d-lui Vlad!

II.

Recomandăm alegătorilor din districtul electoral Cernăuți-Boian-Storojineț pe d-nul **Constantin Isopescul-Grecul**, deputat în dietă și fost reprezentant al districtului acestuia în parlamentul din Viena.

III.

Rugăm pe toți Românii cari se află în districtul electoral pe jumătate românesc, pe jumătate rusesc (Cernăuți-Storojineț-Sirete), reprezentat până acuma de renegatul Spenul (recte Spânul), să stăruie din răspuțeri ca candidatul român, dl **Nicolai Mintencu**, inginer, să întrunească la alegere majoritatea voturilor. Să nu îngăduim ca un

district în care jumătate de alegători sunt Români, să fie reprezentat de un ucrain, care prin puterea ce ar câștiga astfel ar zugruma tot mai mult românismul în comunele mixte. Este o datorie sfântă națională pentru Români, de a sprijini, fiecare după putința sa, încercarea domnului **Mintencu**, de a pune capăt epitropiei ucraine în care au ajuns atâtea comune cu majoritate românească.

Pentru „Glasul Poporului“.

În nrul 2 al „Glasului“ (pe care un „mișel“ oarecare îl traduce corect, numindu-l „Narodni Holos“ în ediție românească), se publică un răspuns la articolul nostru prim din numărul trecut. „Răspunsul“ e adresat „mișelului“ ce a scris articolul, și nu e decât o batjocură de sus până jos. Noi nu am luat poziție față de candidaturile din districtul electoral Cernăuți-Boian-Storojineț decât din interesul național și al binelui obștesc, motivând cât se poate de precis procedura noastră. În loc însă, ca să ni se răspundă demn, am fost apostrofați ca mișei, o tactică observată de orice organ, care a fost patronat de d-nul Lupu. Nu s'a spus nici un cuvânt pentru a desmînji motivele noastre. Dacă am voi să răspundem la fel, ar trebui să spunem că mișel este doar acela, care apără și acopere mișelii politice ce se fac în dauna poporului român, iar nu acela care combate aceste mișelii. Și am putea urma cu o polemică vehementă care totuși nu ar fi o batjocură, ci numai o critică severă, însă aceasta nu e de lipsă. Atâta cât am spus în numărul trecut ajunge pentru a justifica punctul nostru de vedere și a aduce dovada, că avem drept. Acea îndrumare o datoriam în fine cetitorilor noștri, în primul rând alegătorilor răzeși cari cer sfatul nostru și îl și respectează.

Armonia.

Sâmbătă în 20 și Luni în 22 Maiu, Armonia a reprezentat în teatrul orașenesc opera „Beizadea Epaminonda“ de J. Ed. Caudella, textul de Iacob Negruzzi. A fost o adevărată plăcere să aziști la o astfel de reprezentare care a fost dată aproape în toate perfect. Reprezentările au câștigat deosebită strălucire și prin prezența compozitorului, a d-lui Caudella, care a venit anume din incidentul acesta dela Iași.

Între actorii diletanți am întâlnit pe unii vechi prieteni, cari și-au cucerit de demult simpatiiile noastre: în primul rând d-nii Berar și Vasiloschi ca greci, oameni de casă a beizadelei, d. A. Litviniuc, ca beizadea (prinț), d. Ștefan Scalat în rolul lui Zamfir, calfă de blănar, iar d-na Slușanschi în rolul mamei Axinia. D-nii Berar și Vasiloschi, fiecare în felul său, au prezentat admirabil pe grecul șiret, lacom, arrogant, dar las când vine primejdia. Jocul lor cu dialog ușor, natural, cu mișcări sigure și perfect potrivite cu caracterul personajului ce reprezentau, a avut un efect deosebit de bun și îi califică de artiști ce ar putea să se măsoare cu actori de profesie superiori. D. Litviniuc ne-a încântat prin ariile redade cu dibăcia proprie talentului său de cântăreț de demult acreditat. Dacă mimica și mișcărilor sale ar putea părea ceva rigide, ele concordau cu rolul său de fanariot gămfat. D. Scalat se înțelege, a fost perfect: tenorul dulce, fărâmițos, la acea înălțime de frumusețe pe care publicul i-o aplaudă și i-o admiră aproape de când îl cunoaște. Și jocul teatral al d-lui Scalat a satisfăcut pe deplin. D-na Slușanschi e, nu numai prin sânge, ci și prin talentul său dramatic soră bună a d-lui Aurel Berar. Figura mamei Axinia, a vrăjitoarei, interpretată cu măiestrie de D-sa, ne face să ne credem laievea într'un fund de mahala, în fața unei căsuțe dărăpănate unde o babă, căutându-și de gospodărie, primește și fel de fel de oaspeți: domni, domnișoare „și mai tinerele și mai stătutele“, ca să li zică de noroc. Dintre diletanții cunoscuți până acuma trebuie să relevăm încă pe măiastra mișcărilor elegante care a fost în centrul fericei aranjări de dans grecesc: d-șoara Ștefureac. Dacă vorbesc abia la fine de d-șoara Dan, o fac numai pentru că d-sa a apărut de prima oară pe scenă. Însă prin aceasta nu voiu scădea nimic din partea ce i-se cuvine la reușita splendidă a reprezentației de Sâmbătă. Dintr'odată d-sa s'a arătat în ștate a interpreta rolul destul de greu al unei copile (Zinca, fiica lui Tanăse) care, dacă e amorezată de calfa tatălui său, parcă tot cam cu greu luptă împotriva ispitei de a trage cu ochiul la splendoarea prințului grec. Vocea d-sale gingașă, dacă a apărut unora puțin intensivă, pentru aceasta nu a fost defel mai puțin frumoasă. Armonia se poate bucura de această forță artistică nouă, care va adăuga desigur și în viitor la succesele societății. Figură nouă pe scenă a fost și d. Vichentie Jemna, în rolul lui Tănase blănarul. Pe d-sa îl cunoaștem dela șezătorile „Junimii“ ca bariton foarte plăcut, cu accente puternice, și ca atare ni s'a prezintat și în piesă. Ca actor, tradează puțină

nesiguritate, însă poza sa flegmatică nu contrasta tocmai cu ticna burgherului Tănase. S'a relevat și cântecul lăutarului, cântat de d. Ghiuță, la auzul căruia am observat un gest de satisfacție și din partea compozitorului, care pare a ținea mult la acea arie populară.

Corurile au fost bine studiate și executate cu precizie, ceea ce dovedește, că dirigentul, d. Koller, s'a achitat cu silință și pricepere de datoria sa.

În fine trebuie de amintit și prezentarea exterioară a actorilor: costumele frumoase, (cele bărbătești lucrute cu gust de croitorul român d. Vârtan) au produs efecte scenice foarte bune și împrăstiau, în anumite grupări, o adevărată splendoare.

Ceea ce însă a contribuit îndeosebi pentru a produce o impresie generală favorabilă, a fost aranjarea iscusită a scenelor cu persoane multe prin d. Berar, care a fost și regisor. În fiecare colț era acțiune într'un fel potrivit, și au făcut mai ales efect poznele învățăceilor de cojocărie ce se ghionțiau și chicotiau după bune principii ștregărești și făceau haz de costumele arnăuților.

În una din pauze, după ce actorii principali și-au primit, pe lângă aplauze și partea de recunoștință în formă de buchete mândre de flori, d. director Bujor a predat, după o avorbire calduroasă, d-lui Caudella, chemat de public prin vii aclamațiuni pe scenă, o cunună de stejar cu o panglică tricoloră. D. Caudella a răspuns, emoționat, mulțumind „Armoniei“ de buna primire ce i-s'a făcut.

Regret mult, că nu am putut fi la a doua reprezentare, Luni, când două roluri au fost susținute de alte persoane. Se spune însă, că reprezentarea a doua a fost la aceeași înălțime ca și cea dintâiu. Rolul Zincai l-a avut d-na Hoinic născ. Scalat, iar rolul Axiniei d-șoara Constanța Scalat. Ambele s'au excelat prin jocul teatral și îndeosebi prin cântare măiastră, un patrimoniu al familiei Scalat, care, la toate aranjările noastre muzicale, stă la loc de frunte.

În urmă, după ce m'am lăsat răpit de efectul reprezintării și am vorbit destul de ea, dau sama că nu am spus încă conținutul piesei. Va ajunge dacă voi da un resumat cât de scurt: Zamfir, calfă la Tănase blănarul, iubește pe Zinca, fiica acestuia. Un beizadea grec a văzut pe fata și i-a plăcut. Pentru a se putea apropia de ea, el face ca Tănase să fie numit blănar de curte și vine la el pentru niște comandă. După ce a văzut fata de aproape, vra să o răpească cu ajutorul babei Axinia. Aceasta însă și-a pus în gând să scape pe Zinca și, îmbrăcându-se la fel cu ea, cu fața

învălită, se lasă răpită în locul fetei. Când beizadeaua vede că e înșelat, vra să se răsbune, însă, un pașă aducându-i decret de numire ca guvernor în Candia, el se înduplecă să ierte pe Axinia, și să cunune chiar singur pe Zamfir cu Zinca.

Aș dori să dau o apreciere și a operei ca atare; nefiind însă specialist în cunoștința muzicei, mă mărginesc la constatarea că, dacă o operă de artă face asupra publicului efectul ce l-a avut piesa „Beizadea Epaminonda“, în Cernăuți, ea și-a dovedit prin aceasta valoarea.

v. v.

Teatru românesc în Cernăuți.

Peste puține zile vom avea fericirea să găzduim în capitala Bucovinei pe reprezentanții cei mai aleși ai artei române precum e d. P. Liciu, care s'a hotărât să vie la noi acum de a doua oară, apoi d. Nottara, d-na Romanescu, d. Petrescu și mulți alții, cam vre-o treizeci de persoane la număr. Și să nu se creadă, că trupa teatrală ce vine din București vine cu scopul de a face bani aice precum a fost cazul la teatrul rusesc din Galiția, care și-a isprăvit acum nu de mult stagiunea de o săptămâni, care deasemenea a petrecut aice pentru a doua dată nu chiar a treia oară. Nu! Trupa ce vine din București face un sacrificiu mare, urmând invitații „Societății pentru cultura și literatura română“ din Cernăuți și se mulțamește ca din venitul reprezentărilor ce le va da aice, să-și acopere numai spesele călătoriei și a petrecerii de aici. Și pentru că trupa aceasta e un oaspe mare și ales pentru noi Români, se cuvine ca noi să le facem o primire adevărat frățască. Căci astăzi dacă-ți vine un străin în casă și încă trebuie să cauți a-l primi bine, dar ce bucurie trebuie să simțești când îți vine un frate pe care nu l-ai văzut de zeci de ani și care îți vine cu simțămintele cele mai curate. Ei vin să ne ofere ceea ce au mai ales și mai bun în cugetul și în inima lor. Să-i întimpinăm deci și noi cu cugetul curat și cu inimă deschisă acolo unde trebuie să se întrunească toți Români. Să ne grăbim care de care a umplea teatrul orașenesc pentru a serbători cu demnitate petrecerea trupei bucureștene pe scena din Cernăuți. Și să nu pregetăm a aduce pentru aceasta sacrificiile materiale ce ni se cer, căci înălțarea sufletească ce ne așteaptă ne va despăgubi pe deplin pentru mica jertfă ce vom aduce pe altarul artei române. Și dacă îi vom cinsti pe dânsii, ne vom cinsti și pe noi, arătând lumii că ne iubim

frații și știm prețui ceea ce e al nostru. Dacă teatrul rusesc a putut da reprezentări în decurs de 6 săptămâni în Cernăuți, să nu fim noi în stare a umplea teatrul până la ultimul loc în decurs de șase-șapte zile? Se vede, că dacă reprezentările ar fi să rămâie numai în sama Cernăuțenilor, n'ar fi teatrul decât pe jumătate plin, dar așteptăm tot sprijinul dela publicul dela țară. Să luăm pildă dela alte popoare cu cultură veche cum e de pildă poporul francez și să învățăm dela dânsii a prețui arta dramatică. În Franța, de bună oară, dacă se întâmplă să vie în decursul lunilor de vară trupa parisiană într'un oraș de provincă, tot publicul din împrejurimea orașului respectiv se grăbește a se duce într'acolo pentru a lua parte la reprezentările teatrale și trenurile gem, nu alta, ducând o mulțime de public spre locul de teatru. Cu cât mai mult ar trebui să facem noi la fel unde noi nu avem în Bucovina trupă permanentă românească, ci abia putem participa la două trei piese românești pe an reprezentate de diletanți.

Trupa va sosi din București Miercuri în 14 Iunie și în 15 seara încep reprezentările. De Joi în 15 Iunie începând se vor reprezenta în Cernăuți piesele: „Apus de soare“, „Viforul“, „Luceafărul“, toate trei de Delavrancea. Autorul singur va veni la Cernăuți să asiste la reprezentările aceste. Apoi se vor reprezenta „Năpasta“, „O noapte furtunoasă“, „O scrisoare pierdută“, toate trei de Caragiale, și în fine se va juca „Nepoftitul“ o comedie. Din Cernăuți va pleca trupa și în provincie. Detalii se vor da pe afișe. Bilete se pot căpăta de pe acuma la „Prăvălia românească“.



Un document din Vasileu 1828.

Timbru-sigil „2 Gulden“.

Testament sau Diată.

În putere căruie fac voința me cea de pe urmă după cum urmează mai gios, adică:

Avându eu gios iscălitul șapte copii cu răpoasata soța a me Maria Tomoriug născută Vlad, anume: pe fiul Dumitraș Tomoriug, pe fiica Ileana măritată Paunel, Catrina măritată Frunza, Axeniea măritată Buțura, Anița măritată Ianoș, pe fiul Toader Tomoriug, și pe fiica Mariea măritată Vlad.

Pe mai sus numita fiica a me Ilinca Paunel am înzestrat-o cu o parte din Babin sau Ștefanivca, care am aut cumpărătura, iară pe cii alți șasă copii, adică: pe Dumitraș, Catrina, Axeniea, Anița,

Toader și Mariuca, cu primire însuș a lor cu a me parte de moșie, ce am baștina la satul Vasileu după împărțală din 27 Iulie 1820 frățeste am împărțit, și la stăpănărie (!) fiește căruie am dat, fiiului Toader am dat doao părți, una, ce i să cuvine parte frățască; iară alta, parte a surori sale Axenie Buțura, la care parte de moșie alți copii a miei n'au nimică a să interesui, fiind că el ș'au cumpărat cu 500 de lei. Și pentru chievernăsala și hrana me, mi-am lăsat păr la morte a me o parte de moșie 44½, zic patru zeci și patru i giuătate de stânjin(i), care mi-am cumpărat dela răzeșii după cum arată zapise de la vânzătorii așjdere și o bucată de pomânt adecă: un clin de vro câteva fălci din a me baștinitoare parte de moșie de aice; cum și moră de chieatră miam poprit mie iarăș păr la morte a me, după cum iaste arătat la împărțală și hotărâre a boerilor de compromis din 27 Iulie 1820 în urmare poroncii înalt cinstitului k. k. forum a nobililor din Bucovina din 31 Octombrie 1815 Nro 5782.

Acuma văzându-mă eu la adăncă stare bătrâneților și la mare slăbăciune, dară toat cu întregă minte și sămțire, de nime ne sălit, nici asuprit, ce de a me bună și sloboda voea, dau și dăruesc din acești pentru mine lăsați mai sus pominiții 44½ stânjin fiiului meu Toader Tomoriug 40 de stânjin(i), iară 4½ stânjin(i) fiicii a melii Axenia Buțura, cu acea legătura cas(ă) nu fie sloboda fiica me Axenia aceștii de mine ei daruiți 4½ stânjin(i) de moșie a vinde altue de istov, ce numai fiiului meu Toader Tomoriug. — Așjdere și bucată acea de pomânt adecă, clin de vro câteva fălci, care mi-am lăsat pentru chievernăsala și hrana păr la morte me, încă dau și dăruesc fiiului meu Toader Tomoriug iarăș de veci, cum și doao părți din moră, fiind că eu gios iscălitul am învoit pe fiica me Axenia Buțura și pe Anița Ianoșoe, pentru venit ce li s-au vinit parte frățască din aceea moră, iarăș dau și dăruesc fiiului meu Toader de veci. — Și așa are să tragă vinit din aceea moră fiul meu Toader trii părți, adecă o parte frățască ce i se cade, și doao părți ce i-am dăruit; iară fiul meu Dumitraș Tomoriug, sau sucșorii a Dumisale a patra parte; și la răpărație morii aceștie au clinoromii (?) răpoasatului fiiului meu Dumitraș numai a patra parte să dea, iară de nu, apoi le stă lor slobod să-ș pue în mora aceea de osib o piatră și să macine pe dânsa a patra săptămăna; iară fiul meu Toader să macene pe piatra sa trii părți, și Dumitraș numai a patra parte.

La velniță și cărșma, care au făcut fiul meu Toader Tomoriug pe a sa parte de moșie cu însuș chiețtuială sa, n-au voea a să

mistica și a să atinge la venitul acestora; ce dacă voesc ei să aibă vinit, să ș facă și ei acărături de acest fel pe alor părți de moșie. — Și mai pe urmă copiii miei mai sus pominți să ș tragă folosul din părțile lor de moșie după cum s'au arătat la împărțală și hotărâre compromisalnică mai sus arătată; — iară de or ave de vândut de istov să nu fie slobod a vinde altue străin, ce numai fiului meu Toader Tomoriug, cas(ă) nu să înstriiniază parte aceasta de moșie, ce să rămăe la un trup nedezlegat.

Pentru acest dat dar dela mine, iaste îndatorit fiul meu Toader Tomoriug a mă ține și a mă griji păr la morte a me cu chiel-tuială a sa, a nu pretendui de la alți copii al miei nimică, și după ce oi schimba viața cea vremelnică cu vecinică, să'm facă prohodul cu cuviința după stare întru care mă aflui eu, și să nu deea uitării ce să facă pominiri căzute, și să dee milostenie la saraci de a purure pentru sufletul al meu.

Aceasta voința me iaste cea de pe urmă, care eu în față cenștiilor martori iscălesc, a întabului pozvolesc. — Datu-s'au în Vasileu la 8/20 Noemvrie 1828.

Nicolai Tomoriug

I-am iscălit eu fiind că au pozvolit și mi-au dat condei înainte martorilor să-iscălesc. Central University Library Cluj

Theodor v. Arsinowsky; Toader Tomorug, primesc cu mulțimire; Costachi Tomurug, martor; W. Zottewski.

Întâmplându-ne a fi de față ne-am iscălit ca martori: Mihail Vorojnievici, Andrei Dracinschi, Ienăcachi (?) Buțura, împreună cu soție sa Axenia cu mulțămire primim.

Acest testament am scris eu pe pofta Dumisale Nicolai Tomoriug și sunt martor Theodor Arsinowsky.....

av.

Economie.

Unele îndemnuri la dezvoltarea simțului de cruțare

Prin cruțare, prin chiverniseală ajunge omul la putere. Cruțarea are în economia națională pentru dezvoltarea și întărirea unui popor o mare însemnătate. Istoria ne arată că acele popoare, cari au știut cruța și au purtat o viață morală, au ajuns la putere pecând altele, cari au trăit în lux și desfrânare au slăbit, au dispărut, sau au devenit atârănătoare de alte popoare mai tari.

Fiind deci tocmai cruțarea de mare însemnătate pentru vii-

torul unui popor și pentru susținerea unei vieți morale, ar trebui și noi Români să învățăm copiii noștri a cruța. Trebuie să stăruim mai înainte de toate, ca simțul de cruțare să se desvolte de cu bună vreme prin creștere. Dacă prin mijloace potrivite și prin pilde bune acasă și în școală vom arăta copiilor noștri urmările bune ale cruțării, atunci se va întrupa în ei simțul de cruțare și chiverniseală, atunci vor putea să se ferească când sunt mari, mai ușor de viața destrăbălată și își vor împlini mai bine datorințele lor, vor deveni oameni cu putere, neatârători și vor putea aduce servicii frumoase neamului. Simțul de cruțare se poate desvolta la copii mai ales prin școală. Un învățător, care pricepe a atrage atențiunea copiilor asupra urmărilor bune ale cruțării, face un bine mare și împlinește o misiune frumoasă nu numai pentru copiii din școală, dar și pentru comună și chiar pentru neamul întreg. Socoteli potrivite, cari arată copilului în mod bătaor la ochiu creșterea sumelor mici, pot avea o putere mai convingătoare, decât prelegeri lungi de morală. Prin bucați de cetire potrivite, prin tălmăcirea însemnătății unei bănci raiffeiseniene ca însoțire de păstrare, crește convingerea și priceperea copiilor pentru cruțare și îi introduce în cunoștințele vieții economice.

În alte țări aflăm / chiar și însoțiri sau cooperative școlare. Tocmai la noi în Bucovina astfel de însoțiri ar fi foarte potrivite pentru creșterea morală a copiilor.

În țările din apus să impune învățătorilor chiar prin emisurile ministeriului instrucțiunii publice și ale forurilor școlare datorința de a lucra în școală cu mijloace potrivite pentru a desvolta simțul de cruțare. Astfel în Austria să impune prin emisurile consiliilor școlare datorința, ca învățătorimea dela țară să sprijinească cooperația economică în comună și să lucreze amăsurat împrejurărilor locale pentru desvoltarea simțului de cruțare la copii prin introducerea casetelor familiare și prin alte mijloace potrivite.

O activitate frumoasă în privința aceasta pot desvolta îndeosebi domnii preoți. În cuvântările și predicele ce să țin în biserică și la alte ocaziuni solemne să poate scoate la iveală în mod potrivit în legătură cu partea religioasă și însemnătatea cruțării pentru viața morală.

Îndemnând astfel poporul în biserică și în școală la chiverniseală și arătându-i prin pilde vii urmările binefăcătoare ale cruțării, simțul și iubirea de cruțare va prinde tot mai mult rădăcină în sinul poporului nostru, și în multe locuri, unde azi țăranul e învățat a duce banul chivernisit la crâșmă, să vor putea îndrepta prin pu-

terea învățaturii și a pildei lucrurile spre bine. Săteanul nostru se va deprinde a depune banul chivernisit prin muncă grea spre păstrare la bancă. El se va desface tot mai mult de unele datine rele precum este beția, el va fi totdeauna cu mintea trează și nu numai că își va putea păstra averea chivernisită, dar va putea să o înmulțească. Va deveni astfel om neatârnat și cu putere.

Fiind prin urmare cruțarea de mare valoare pentru întărirea economică și pentru viața morală a unui popor, să impune datoria pentru cărturarii noștri, îndeosebi pentru domnii preoți și învățători precum și pentru domnii conducători ai băncilor noastre să îndemne poporul cu toată puțința la cruțare. Ei vor împlini astfel nu numai o chemare frumoasă în viața economică, dar își vor câștiga și un merit mare pentru viitorul neamului nostru.

N. I.

Em. Grigorovița! „Cum a fost odată“.

Anunțăm cu bucurie apariția broșurei intitulată „Cum a fost odată“ a d-lui Grigorovița, autor distins și compatriot al nostru. Cartea aceasta cuprinde, pe mai mult de 140 pagini, trei capitole foarte interesante intitulate: „Târgul Rădăuțului“, „Pe valea Siretelui“ și „Pe malul Prutului“, în cari autorul ne dă note instructive despre orașele Rădăuți, Storojineț și Cernăuți cu împrejurimea lor, dintr'un timp de acum 40 de ani și mai bine, cu o înfățișare și împrejurări de viață a căror ființă repede prefacere a tuturor rosturilor a înlocuit-o cu forme nouă, moderne. Amintirile d-lui Grigorovița sunt expuse într'un stil limpede, ușor, și o limbă neaoș moldovenească care ne captivează și ne face să urmărim cu acelaș interes șirul povestirii, ca și când am asculta pe vr'un unchiu sau moș ce ne vorbește despre o vreme patriarhală, mai fericită.

Ilustrațiile numeroase (84) ce decorează cartea îi dau o valoare și mai mare. Din cauza ilustrațiilor însă, autorul a fost nevoit, pentru a-și scoate spesele, a sui, însă în măsură foarte modestă, prețul. Broșura costă: 2 franci 80 bani.

Pentru a răspândi cartea cât se poate de mult și în Bucovina, despre care e vorba aici, autorul s'a hotărât să facă o jertfă în folosul „Societății Mazililor și Răzeșilor bucovineni“, acordând acestei societăți un profit de 20 la sută pentru exemplarele cumpărate prin mijlo-

cirea redacției noastre. Fiind vorba de un scop filantropic național, rugăm pe confrății și prietenii noștri să cumpere cât de mulți cartea aceasta trimetând costul broșurii (2 cor. 80 bani) la redacție, pentru a se face o comandă colectivă.

Mulțumim din inimă d-lui Grigoroviță de interesul ce poartă cauzei noastre și îl asigurăm de recunoștința și dragostea noastră.

Credem că nu vom griși dacă vom da și o probă din cartea amintită .

V. V.

Cum a fost odată.

(Un pasaj din capitoul intitulat „Pe malul Siretelui” al volumului d-lui Grigorovița).

Cu vecinul nostru, preotul catolic Groholschi, am rămas însă prieteni buni. Cu toată deosebirea de lege, omul acesta era, — trebuie s'o spun, — un suflet blând și împăciuitor, cum rar am văzut. Până și cu parohul nostru, părintele Filievici, duh cam neastâmpărat și fire iute, știa să trăiască în bună înțelegere, mai ales că se întâlneau des în sălița rătușului mare unde crășmarul Simion îi îndulcea cu vinul moldovenesc de contrabandă, adus dela Mihăileni, adică de peste Ihotar. Și această frăție neprihănită se respira și asupra celorlalți fruntași ai târgului, aruncați grămadă acolo, fără deosebire de neam, limbă și lege. Se vorbea nemțește, leșește și mult de tot românește, mai ales când se întâmpla de li chema șiretul de Simion, domnilor celor porniți pe chef, pe Ionică lăutarul din dealul Crivei cu țigani săi, cari trăgeau apoi străinilor un cântec bătrânesc după altul, de se înduioșau Leșii și Nemții și cântau, — par'că îi aud și astăzi, — pe toate glasurile: „Scumpă țară și frumoasă, of Moldovo, draga mea!” Și da, la adică, tot din atingerile cu oamenii ținutului aproape curat românesc, li se trăgea la toți acești venetici traiul și slujba. Și asta erau timpuri bune, față de ce e astăzi.

Îmi aduc bine aminte, că într'o zi murise un slujbaş neamț, un oarecare Krämer, om iubit de toată lumea, mai ales de domniile din sălița lui Simion, unde era prețuit pe urma firei sale foarte hazlii, căci vecinic știa să spună la snoave și bazaconii. L-a jălit lumea, cât l-a jălit, mai ales că lăsa o casă de copii pe urma sa, dar în sfârșit a trebuit omul îngropat și atunci s'a descoperit un lucru cam neașteptat. Repaosatul fusese adică de legea luterană și cum locuitorii de credința aceasta, cam deocheată pe atunci, nu se găseau prin târg și nici biserică, nici popă nu aveau, au făcut prietenii mortului, ce au făcut și l-au înmormântat mai creștinește

de cum poate cineva să-și închipuie. Au mers adică și preotul nostru, și popa Groholschi, unul alături de altul, fiecare cu dascălul său, cu odăjdiiile sale și cu prapuriile săi, și cântau cu schimbul, când „Doamne miluește“, când „De profundis“, până l-au pus lăcrămând cu toții, pe bietul Krämer la locul de vecinică odihnă.

Înțelegerea bună și prieteșugul dintre oamenii noștri au crescut și mai mult, când s'a prefăcut Storojinețul în loc de scaldători. De unde până unde i-a venit neamțului Hauser să se apuce de o astfel de întreprindere, n'am prea înțeles nici odată. Va fi socotit acest om priceput și umblat în lume frumusețea locului ca potrivită pentru așa treabă, va fi avut și el un dor ascuns în inima lui, să lase pe urma sa ceva, ce nu făcuse nimene, dar destul că s'a pus pe treabă și a făcut din târgul Storojinețului un raiu. L-a ajutat mult și boierul Nicolae Flondor, care stăpâna locurile și moșiile de prinprejur, lăsându-l pe Hauser și cu meșterii săi să taie și să care lemnărie din pădure, cât li trebuia, ba să sădească în mijlocul târgului, pe lângă locul unde aveau să fie băile, grădini și pădurici întregi, cu copaci luați tot dela boier.

Avea și sfetnici buni pe lângă dânsul, harnicul om, și anume pe doctorul bătrân Vinter, om cu multă învățătură și pricepere. Și mai avea și pe spițerul, leahul Carceschi, care însă-l cămătuia pe Hauser, și în urmă tot el, — mi se pare, — l-a dat de răpă, băgându-l în adânci datorii. Din ele apoi Hauser nici n'a avut cum ieși, căci după câțiva ani, când treaba cu băile nu mai mergea, — din pricina cheltuielilor prea mari, — sârmanul a murit la închi-soarea dătornicilor.

Nu i-ar veni cuiva să creadă, ce era Storojinețul pe vremea aceea de scurtă și minunată înflorire, cum n'a avut-o poate nici unul din locurile Bucovinei. Trăia pe atunci la Cernăuți un vestit zugrav neamț cu numele Knapp, care, încântat de frumusețile țărișoarei noastre, a scos un mănunchiu întreg de vederi mai cu samă de prin Bucovina. Era printre ele și una cu scaldătorile Storojinețului, amintire scumpă, care de câte ori se întâmplă să o privesc, îmi stoarce lacrimi din ochi. Este par'că un vis, pentru căți cunosc cetatea jidovească a Storojinețului de astăzi. Singură împrejurimea acestui loc atât de frumos, așezat în mijlocul văii mândre a Siretelui, își are prin farmecul firei și acum înfățișarea încântătoare de atuncia, încât face să o vadă oricine.

Declarație.

În cercul electoral Stănești-Vascăuți, unde mi-am anunțat candidatura, s'a răspândit vestea că eu aș voi să mă retrag dela candidatura aceasta. Declar că nu am de gând să mă retrag nici într'un caz, ci voi susținea cu hotărâre candidatura mea și rog pe alegătorii din districtele aceste să binevoiască a mă sprijini cu toate mijloacele și în 13 Iuni, Marți după Rusalii, rog pe cinstiții alegători să întrunească voturile lor pe persoana mea, asigurându-i că, în caz de reușită, voi consacra toate puterile mele binelui obștesc.

Nicolai cav. de Vlad, paroh în Nepolocăuți.

Știri mărunte.

Situațiunea financiară. În timpul din urmă piața de bani internațională se află în o stare favorabilă. Sumarul băncii austro-ungare este multămitor. Portofoliul băncii austro-ungare a scăzut cu o sumă însemnată, dovadă că dispozițiunea pieței de bani e bună și că oferte de numărar sunt multe. — Banca olandeză a redus etalonul la 3%. Banca imperială germană a arătat un progres de 141.2 milioane mărci la reserva de bilete, cari s'au urcat la 302.9 milioane mărci. Depozitele în giro au ajuns suma de 105.7 milioane mărci. — Asemenea favorabilă este și situațiunea pieței de bani în Anglia.

O Centrală pentru vânzarea vitelor în Bucovina. Cu sprijinul guvernului se va înființa peste scurt timp o Centrală pentru vânzarea vitelor în Bucovina cu sediul în Cernăuți. Scopul principal al acestei Centrale va fi vânzarea cu prețuri mai bune a vitelor dela țărani deadreptul la consumatori sau pe piețele mari, încunjurând și delaturând samsarii gheșeftari din satele noastre, cari îndeasă prețurile în paguba țaranilor, cumpărând vitele de tot ieftin, și cari urcă prețul carnei la orașe vânzând vitele cu prețuri de tot mari. Centrala se va înființa ca societate pe acții și își va începe activitatea, după cum se pregătesc lucrurile, încă în anul acesta. Asupra înființării acestei Centrale, care va fi de mare însemnatate pentru poporul dela țară, vom reveni în unul din numerii viitori ai gazetei noastre.

Noul mareșal al țării. Maiestatea Sa a numit pe dl Dr. Alexandru baron Hormuzachi mareșal al nou aleasei diete.

Președintele țării — baron. Maiestatea Sa Împăratul a conferit președintelui țării rangul de baron.

Cetățeni de onoare. Comitetul comunal din Cuciurmăre a numit cetățeni de onoare pe d-nii: Exc. Sa P. S. Mitropolit Dr. Vladimir de Repta, Exc. Sa prezidentul țării baron Bleyleben, Dr. Florea Lupu, prezidentul băncii țării și deputat, și Ioan cav. de Cuparencu, măiestru silvic și deputat.

Comitetul comunal din Jadova a numit cetățeni de onoare pe d-nii: Ioan cav. de Goian, mare proprietar și șef de poștă, și Constatin cav. de Baloșescul.

† **Ioan Litviniuc.** Înainte de o săptămână a fost înmormântarea directorului veteran Iancu Litviniuc, unui bărbat fruntaș al vieții noastre naționale. Repausatul a fost o figură deosebit de populară și simpatică. A murit în etatea respectabilă de 79 de ani lăsând o familie numeroasă, căreia i-a dat o educație națională, care îi face cinste. — Rugați-vă pentru el!

† **Generalul Manu.** Nu de mult a repausat la București generalul Manu, care a fost unul dintre cei dintâi și mai buni organizatori ai armatei române precum și un politician de valoare. Bărbatul acesta cu atâtea merite pentru neam a luat parte și la războiul pentru neatârănarea țării, unde a jucat un rol destul de însemnat.

Transferări. Dl Ioan cav. de Cuparencu din Cuciurmăre, măiestru silvic și deputat, și dl Aurel Zurcan, administrator silvic din Vicovul-de-sus și deputat, sunt transferați la direcția bunurilor fondului religios din Cernăuți.

Un dar frumos. Un domn, care nu vra să fie numit a dăruit prin dl Nicu cav. de Flondor asilului românesc din Mănăstiriște 500 de coroane. Pericolul cel mare al slavizării ce ne amenință, mai ales la Mănăstiriște, face darul acesta și mai însemnat.

Rezultatul recensământului în Cernăuți. „Allgem. Zeitung“ de Duminică publică datele statistice câștigate în urma numărării din 31 Dec. 1910. Populația Cernăuțului se urcă la numărul de 87.119 cu miliția. Primul-rang îl ocupă jidanii cu 28.611 (incl. militari), apoi polecii cu 14.738 (+156 militari), Rutenii cu 14.238 (+1012 militari), Nemții cu 12.744 (incl. milit.) și la urmă vin **Românii** cu **12.533** (+909 militari). Numărul Românilor a crescut în 10 ani cu 3133, cel al Rutenilor cu 938. Cel mai mare spor îl au Polecii. — Vom reveni.

Excursiunea „Junimei“ în Chicera, „Junimea“ aranjează în 25 Iunie o mare excursiune în păduricea de lângă Chicera. Va cânta muzica și se va dansa. Pregătirile sunt gata. Plecarea Duminică la orele 9½ dela Grădina publică. Întoarcerea la 7½ seara.

Biblioteca populară religioasă. Domnul Aurelian Tăutu, preot în Boian, publică n-rul 2 din colecțiunea sa de scrieri populare de conținut religios. Broșura aceasta cuprinde: „Viața și minunile sfântului Gheorghie“ și este scrisă într'un stil simplu, îngrijit, pe înțelesul poporului și ilustrată cu chipuri bine reușite. Recomandăm călduros cetitorilor noștri, mai ales celor dela sate, cărticica aceasta, care este o lectură foarte interesantă și de folos pentru orice creștin bun. Coastă 30 bani și se poate comanda dela autor.

Sfințirea internatului românesc din Sirete. Joi în 6 Mai s'a sfințit internatul românesc din Sirete. Iată ce scrie despre asta domnul Alecu Isăceanu în „Tribuna“: „Pentru pușinii Români din Sirete — un cuib jidovesc amestecat cu Poloni, Ruși, Armeni — lângă hotarul Moldovei, ziua sfântului Gheorghie a fost o adevărată zi de sărbătoare națională. Și-au sfințit un internat în care cresc copiii cei din împrejurimi — în spirit, în limbă și tradiții românești. Căci școlile din Bucovina pot da orice; — creștere în spirit național, nici odată nu vor da. Cu elevi de toate limbile și neamurile, cu profesori în mare parte jidani, de toate mentalitățile și apucăturile bieții Români de toate învăță; dar de ceea ce e al neamului lor... doar unde și unde numai limba... internatele de creștere dau tocmai ceea ce nu dau școlile. Adevărate școale românești sunt ele. Părintele Eusebie cav. de Sorocean, profesor și directorul internatului din localitate, crește acolo copii, care au știut să facă din sfințirea casei lor o adevărată șezătoare românească cum foarte rar se poate vedea în înstrăinata Bucovină...“

Timbrele soc. „Școala Română“, Cernăuți. Urmând exemplul societăților similare ale Nemților și Cehilor din apusul monarhiei, „Școala Română din Cernăuți“ a scos și pus în vânzare timbre în cinci colori de câte 2 bani bucata. Modelul fiind foarte frumos lucrat și ținându-se cont de înaltul scop al societății în aceste puține zile, de când există, s'au vândut mai multe zeci de mii de bucăți, ceea ce dovedește deosebitul și foarte lăudabilul interes al publicului românesc pentru ele.

Pentru ca desfacerea lor să ia dimensiuni cât se poate de mari fără a face apel la punga publicului, comitetul societății a făcut

următoarea înțelegere cu câteva magazine mai mari din localitate. Magazinele respective, a căror listă urmează mai la vale, s'au obligat să deie un procent societății „Școala Română“ dela fiecare marfă vândută publicului românesc nu în bani gata, ci în chiar timbrele societății. În acest scop magazinele au cumpărat mai multe mii de timbre. La fiecare cumpăratură făcută de un mușteriu român, negustorul va nimici în prezența mușterului timbre în valoare de 1 procent, astfel d. ex. la o cumpăratură de 20 cor. negustorul va nimici timbre de 20 bani, vra să zică 10 timbre, bine înțeles la cererea cumpărătorului.

Din această cauză, comitetul „Școalei Române“ roagă pe onor. public românesc să cumpere la respectivele firme și să nu uite a cere negustorului la fiecare cumpăratură numaidecât nimicirea de timbre în valoare de un procent, mai vârtos în vederea faptului, că negustorul singur nu cunoaște tot publicul românesc, și dacă nu i se cere această bonificație, el desigur va trece pe mulți cumpărători români cu vederea.

Următoarele magazine sunt gata a da indicata bonificație:

B. Baltinester iun., magazin de galanterie, str. principală;

Tob. Falikmann, magazin de manufactură, str. principală;

Schmidt et Fontin, drogherie cu toate sucursalele (strada principală și strada primăriei);

Heilman Kohn et Söhne, magazin de confecțiune bărb., piața principală;

Leon Abeles, magazin de coloniale, strada reședinței;

Sucursala „Mödlinger Schuhwarenfabrik“, magazin de încălțăminte, strada principală;

Otelul „Zum schwarzen Adler“, restaurant și otel, piața principală;

Prin excepție firmele:

„Pamula et Grecul“;

Zacopulo et Pomutz, fabrică de zahar, strada primăriei;

Alex. Kanczucki fiu, magazin de ornamente bisericesti, str. primăriei;

S. Schenkelbach, magazin de fierărie, strada domnească;

„Zur Französin“, magazin de pălării pentru dame, strada domnească

dau publicului românesc la orice cumpăratură aceiaș bonificație în valoare de 2%.